

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत कार्यक्रमांसाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरीता (SCSP) SNA SPARSH प्रणालीद्वारे केंद्र हिस्सा ६०% लेखाशिर्ष २२१०G५९२ व राज्य हिस्सा ४०% लेखाशिर्ष २२१०G६०९ सन २०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पिय तरतूदीमधून निधी वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: बियुडी-१३२५/प्र.क्र.३४३/एनएचएम- सं.क्र.११८४२२६
१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकूल इमारत,
नवीन मंत्रालय, मुंबई ४०० ००९.
दिनांक : १६ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा :-

- १) केंद्र शासनाचे मंजूरी आदेश क्रं.G.२७०१७/४५/२०२५-२६-NHM-F-FTS-८३३८९४८, दिनांक १०.१०.२०२५
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. D.O. F.No.१ (१३). PFMS/२०२० NHM Finance दिनांक १६.०२.२०२३
- ३) वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३ दिनांक ०७.०४.२०२५
- ४) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.पूरक-२०२५/प्र.क्र.६५/अर्थ-३, दि.१४.०७.२०२५
- ५) संचालक (वित्त व लेखा) यांच्या प्रस्ताव क्र.राआसोम/एफएमजी/के.रा.हि/८५६३७-४४/२०२५-२६, दिनांक १३.१०.२०२५.

प्रस्तावना :-

ग्रामीण जनतेस सहजसाध्य, परवडण्याजोगी, कार्यक्षम, उत्तरायी आणि विश्वासाह, सर्व प्रकारच्या गरजूंना आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने केंद्र शासनाने संपूर्ण देशात एप्रिल २००५ पासून राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान सुरु केले. सन २०१४-१५ मध्ये केंद्र शासनाने आरोग्य विषयक सर्व केंद्र पुरस्कृत योजना एकत्रित करून त्यास "राष्ट्रीय आरोग्य अभियान" असे नाव दिले. या राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत आता राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, राष्ट्रीय नागरी आरोग्य अभियान व राष्ट्रीय रोग नियंत्रण कार्यक्रम या केंद्र पुरस्कृत योजनांचा समावेश केला आहे. केंद्र शासनाने सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी वाचा क्रं.(१) येथील SNA SPARSH प्रणालीद्वारे Mother Sanction स्वरूपात रु.४८०२१.०० लक्ष अनुदान मंजूर केले आहे. त्या अनुषंगाने प्रस्तुत प्रकरणी केंद्र व राज्य शासनाचा निधी सन २०२५-२६ च्या मुळ व पुरक मागणीद्वारे अर्थसंकल्पीत तरतुदीतून पुढील प्रमाणे वितरीत केला आहे त्याबाबतचे विवरणपत्र पुढील प्रमाणे:-

(रु. लाखात)

अ.क्र.	तपशील	केंद्र		(राज्य)	
		२२१०८५९२ ३१	२२१०८५९२ ३५	२२१०८६०९ ३१	२२१०८६०९ ३५
	सन २०२५-२६ करिता अर्थसंकल्पिय अंदाज	१९५०९.२२	२१६७.६९	९३०८.८७	१०३४.३२
	पावसाळी अधिवेशनातील तरतूद	०.००	०.००	९३३०.३७	७७६.१४
A	एकूण अर्थसंकल्पीय तरतूद	१९५०९.२२	२१६७.६९	१८६३९.२४	१८१०.४६
	शासन निर्णय निर्गमित				
B	एकूण शासन निर्णयानुसार प्राप्त अनुदान	५२७८.००	५८६.००	१११०८.७४	३९०.६७
	उपलब्ध तरतूद एकूण (A-B)	१४२३१.२२	१५८१.६९	७५३०.५०	१४१९.७९

उपरोक्त विवरणपत्रात नमुद केल्यानुसार राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियाना अंतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरीता (SCSP) केंद्र हिस्सा ६० टक्के, २२१०८५९२ या लेखाशिर्षाखाली बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.१४२३१.२२ लक्ष मधून रु.५१०६.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.१५८१.६९ लक्ष मधून रु. ५६७.०० लक्ष असे एकूण रु.५६७३.०० लक्ष तसेच सदर रक्कमेच्या समरूप राज्य हिस्सापोटी राज्य हिस्सा ४० टक्के, २२१०८६०९ या लेखाशिर्षाखाली बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.७५३०.५० लक्ष मधून रु.३४०४.०० लक्ष तसेच बाब ३५ अंतर्गत रु.१४१९.७९ लक्ष मधून रु.३७८.०० लक्ष अशी एकूण रु.३७८२.०० लक्ष इतका निधी राज्य आरोग्य सोसायटीस SNA SPARSH प्रणालीद्वारे उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियाना अंतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरीता (SCSP) केंद्र हिस्सा ६० टक्के, २२१०८५९२ या लेखाशिर्षाखाली बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.१४२३१.२२ लक्ष मधून रु.५१०६.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.१५८१.६९ लक्ष मधून रु. ५६७.०० लक्ष असे एकूण रु.५६७३.०० लक्ष तसेच सदर रक्कमेच्या समरूप राज्य हिस्सापोटी राज्य हिस्सा ४० टक्के, २२१०८६०९ या लेखाशिर्षाखाली बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध निधी रु.७५३०.५० लक्ष मधून रु.३४०४.०० लक्ष तसेच बाब ३५ अंतर्गत रु.१४१९.७९ लक्ष मधून रु.३७८.०० लक्ष अशी एकूण रु.३७८२.०० लक्ष इतका निधी राज्य आरोग्य सोसायटीस SNA SPARSH प्रणालीद्वारे उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सदरचा खर्च केंद्र लेखाशिर्ष २२१०८५९२ व राज्य लेखाशिर्ष २२१०८६०९ अंतर्गत सन २०२५-२६ च्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा व सदर लेखाशिर्षाखाली खर्ची दाखविण्यात यावा.

०३. उपरोक्त अनुदानासाठी प्रशासकीय अधिकारी, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. त्यांनी याबाबतचे देयक कोषागारात सादर करून विहित केलेल्या बाबींवर खर्च करण्यासाठी सदर रक्कम आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, राज्य आरोग्य सोसायटीच्या यांच्याकडे संपुर्ण करावी. यासाठी सहसंचालक (अ. व प्र.), आरोग्य सेवा, मुंबई यांना “नियंत्रण अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

०४. सदर प्रस्तावावरील खर्च खालील प्रमाणे नमुद लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व तो सन २०२५-२६ साठी मंजूर करण्यात आलेल्या उपलब्ध तरतुदीतुन भागविण्यात यावा.

(रु. लाखात)

अ. क्र	तपशिल	केंद्र/राज्य हिस्सा		
		लेखाशिर्ष	सन २०२५-२६ (मूळ + पूरक मागणी)	वितरीत रक्कम (केंद्र व राज्य हिस्सा ६०% व ४०%)
१	मागणी क्रं.एन-३, २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ७८९, अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१) अनुसूचित जाती घटक (०१)(०५) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) कार्यक्रम, ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०८५९२-३१	१९५०९.२२	५१०६.००
२	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०८५९२-३५	२१६७.६९	५६७.००
३	मागणी क्रं.एन-३, २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ७८९, अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१) अनुसूचित जाती घटक (०१)(०६) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान (राज्य हिस्सा ४० टक्के) कार्यक्रम, ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०८६०९-३१	१८६३९.२४	३४०४.००
४	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०८६०९-३५	१८१०.४६	३७८.००

०५. वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ व १४ जुलै, २०२५ च्या शासन परिपत्रका सोबत जोडलेल्या परिशिष्टातील अनु.क्र.९ मधील मुद्दा क्र.१ ते १० मधील अटी व शर्तीची पूर्तता केली असल्याचे कार्यक्रम प्रमुख / संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांनी शासनास कळविले असून त्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर केले आहे. त्यामुळे सदरहू प्रकरणी वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ व १४ जुलै, २०२५ च्या शासन परिपत्रकाच्या परिशिष्टातील मुद्दा क्र. १ ते १० मधील अटीची पूर्तता झाली असल्याचे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

०६. यापुर्वी वितरीत केलेल्या निधीच्या अनुषंगाने राज्य आरोग्य सोसायटीच्या लेखा परिक्षणामध्ये कोणतेही गंभीर आक्षेप नसल्याचे राज्य आरोग्य सोसायटीने प्रमाणित केलेले आहे.

०७. सदर प्रस्तावावरील वितरीत करण्यात येणारा निधी पुरवठादाराच्या/लाभार्थ्याच्या खात्यात थेट जमा होणार आहे.

०८. सदर कार्यक्रमांच्या संबंधित लेखाशिर्षाखाली एक वर्ष जूने संक्षिप्त देयक प्रलंबित नाही. शासनाच्या धोरणानुसार सदर प्रस्तावावरील निधी राज्य आरोग्य सोसायटीच्या स्वतंत्र बँक खात्यात जमा करून खर्च करण्यात येत असल्याचे त्याचप्रमाणे वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ व १४ जुलै, २०२५ च्या शासन निर्णयातील संबंधित असलेल्या सर्व तरतुदीचे /अटी व शर्तीचे पालन करून त्या संदर्भात आवश्यक ते प्रमाणपत्र सादर करणे अथवा आवश्यक त्या बाबीं स्वतंत्रपणे प्रमाणित करणे राज्य आरोग्य सोसायटीस अथवा सदरहून निधी ज्या यंत्रणेमार्फत खर्च करण्यात येणार त्या कार्यक्रम प्रमुखास बंधनकारक राहील.

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. मुंविनि-२०२२/प्र.क्र.२७/२०२२/विनियम, दिनांक १२.०१.२०२३ मधील नमूद अटी व शर्तीच्या अधिन राहून निधी वितरण करण्यात येत आहे.

०९. सदर कार्यक्रमाचा निधी SNA SPARSH प्रणालीद्वारे RBI च्या E-KUBER मार्फत वितरीत करावयाचा असल्याने सदरचे अनुदान बिनशर्त आहे.

१०. प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभाग शासन परिपत्रक दिनांक.०७.०४.२०२५ व १४.०७.२०२५ सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक १५.०४.२०२५ रोजीच्या परिपत्रकातील तरतुदींच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१०१६१२२३४१५२१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिल वि. सावरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.
२. महालेखापाल, (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.
३. आयुक्त (आरोग्य सेवा) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
४. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
५. संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.

६. सहसंचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, पुणे .
७. सहाय्यक संचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, पुणे
८. प्रशासकीय अधिकारी (आहरण व संवितरण अधिकारी), आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१०. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
११. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग(अर्थसंकल्प/विधयो), मंत्रालय, मुंबई.
१२. वित्त विभाग (व्यय-१४/ अर्थसंकल्प), मंत्रालय, मुंबई.
१३. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प व लेखा), सार्वजनिक आरोग्य विभाग , मंत्रालय, मुंबई.
१३. निवडनस्ती (एनएचएम)